

Roofvogelonderzoek 2024

De Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin (RNKD) wil met haar werk bijdragen aan de bescherming van de dagroofvogels in de duinen van Noord-Kennemerland. Sinds 1995 inventariseren daarom elk jaar ca. 40 vrijwilligers van de werkgroep het duingebied tussen Wijk aan Zee en Camperduin. Deze samenvatting beperkt zich tot het gebied dat tot het werkgebied van VWG Midden-Kennemerland behoort: het duingebied tussen Wijk aan Zee en Egmond aan Zee.

Werkgebied

Het werkgebied is in drie deelgebieden opgedeeld:

Bakkum-Egmond de duinen tussen Egmond aan Zee en Castricum aan Zee

Castricum de duinen tussen Castricum aan Zee en de Hoofdweg, inclusief het Krengenbos

Heemskerk de duinen tussen de Hoofdweg en Wijk aan Zee, inclusief Marquette en het N.O. Oor

Figuur 1. Overzicht van het werkgebied en de indeling die in dit verslag is gevolgd.

Ter onderscheid van de plaatsnamen worden de gebiedsnamen in dit verslag onderstreept.

Wespendief *Pernis apivorus*

Van de wespendief werden vier territoria vastgesteld (2023: 5). Er werden twee nesten gevonden (2023: 4). Beide broedgevallen waren succesvol (2023: 2). In totaal vlogen minimaal vier jongen uit (2023: 2).

In gebied Heemskerk werd succesvol gebroed in hetzelfde nest als vorig jaar. Er vlogen twee jongen, uit die beiden gekleurringd werden (project van René Riem Vis). Gerhard Dirks meldt: *“Hoewel we zelf weinig wespen gezien hebben bleek er tijdens het ringen in het wespendiefnest toch een behoorlijk aantal raten te liggen.”*

Er werden in gebied Castricum minder wespendieven waargenomen dan in voorgaande jaren. Wel was er een succesvol broedgeval. Ook hier werden de twee jongen gekleurringd. Het nest werd in de winter al gevonden: de verdorde bladeren op het nest duiden erop dat hier vorig jaar gebroed is, ook kan het een zomernest zijn geweest. Het zit in hetzelfde perceel als waar in 2022 gebroed is. Misschien was het uitgevlogen jong dat vorig jaar in Egmond gezien werd afkomstig van dit nest, maar dat is niet meer aan te tonen.

In gebied Bakkum/Egmond werden regelmatig wespendieven waargenomen, maar uit foto's bleek dit vaak om het mannetje uit Castricum te gaan, eenmaal samen met het vrouwtje uit Heemskerk.

Figuur 2 Wespendiefnest Heemskerk: twee eieren op 19 juni 2024, vrouwtje met pas uitgekomen jongen op 4 juli 2024 (Gerhard Dirks)

Figuur 3. Pas geringde jongen (Gerhard Dirks) en jongen op het nest Heemskerk op 30 juli 2024 (Arjen Dekker), donkere territoriale man Heemskerk op 19 augustus 2024, man nest Heemskerk op 26 juli 2024, lichte territoriale man Heemskerk met jonge havik op 17 augustus 2024 (Edward Dekker), man nest Castricum op 20 juli 2024 (Jos Vroege).

| *Figuur 4. Raten op nest Heemskerk op 1 augustus 2024 (Arjen Dekker), jongen op nest Castricum, 15 – 18 dagen oud, op 26 juli 2024 (Jeroen Walta), jong op nest Castricum, ca. 31 dagen oud, op 10 augustus 2024 (Jos Vroege), vrouw nest Castricum (met raat) met donkere territoriale man Heemskerk en diezelfde man vlinderend op 3 augustus 2024 (Edward Dekker), jong Heemskerk wordt gewogen, 30 juli 2024 (Gerhard Dirks).*

Havik *Accipiter gentilis*

Van de havik werden dertien territoria vastgesteld (2023: 12). Er waren twaalf nesten (2023: 10), waarvan zes succesvol (2023: 7). In totaal vlogen 16 jongen uit (2023: 20).

In gebied Heemskerk waren net als vorig jaar vijf broedgevallen, waarvan drie succesvol. Er vlogen negen jongen uit.

In gebied Castricum waren twee nesten waarvan één succesvol. Er vlogen twee jongen uit. Het mislukte nest lag vlakbij een nest waar dit jaar een buizerd succesvol broedde. Mogelijk is de havik daarom vroegtijdig afgetaaid.

In gebied Bakkum/Egmond waren zes territoria. Er werden vijf nesten gevonden: één in het Commissarisveld, één in Bakkum en drie in Egmond. Daarvan waren er twee succesvol. Bij het (bekende) nest in het Commissarisveld werden alleen bedelende jongen gehoord. Het nest zelf hebben wij niet gezien: het nestbos stond het hele broedseizoen onder water. Het succesvolle nest in Egmond werd pas op het moment van uitvliegen ontdekt. Er lag één dood jong onder het nest, twee andere jongen zijn goed uitgevlogen. Een van de nesten in Egmond mislukte in de late jongenfase. Het nest in de Grote Driehoek was opnieuw gebouwd in een boom waar al eerder een nest zat en leek bezet. Op 30 april bleek het echter leeg te zijn. Wel waren de ouders in de buurt aanwezig. Bij een tweede controle half mei vloog het vrouwtje eraf en lagen er twee eieren in het nest. Deze zijn dus na 30 april gelegd, maar uiteindelijk niet uitgekomen.

In Bakkum zat het paartje bij Zeeveld op drie eieren. Het nest is echter in de eifase of vroege jongenfase gepredeerd. Ook bij de Herderslaan was een paartje aanwezig. Er werd echter geen nest gevonden. Door de hoge waterstand was ook dit gebied erg moeilijk te doorzoeken.

Figuur 5. Vier havik jongen op nest in Heemskerk op 27 mei 2024 (Gerhard Dirks) en op 5 juni 2024 (Arjen Dekker), de ring wordt aangelegd, 5 juni 2024 (Gerhard Dirks) en haviknest in Egmond met 2 eieren op 30 mei, op 30 april was het nest nog leeg. Het vervolgletsel is niet uitgekomen (Henk Levering).

Sperwer *Accipiter nisus*

Van de sperwer werden negen territoria vastgesteld (2023: 13). Er waren zeven broedgevallen (2023:8), waarvan drie succesvol (2023: 3). Er vlogen tenminste negen jongen uit (2023: 8).

In gebied Heemskerk waren drie territoria. Er werden twee nesten gevonden die beide niet succesvol waren. Gerhard meldt: “*Het slagingspercentage van sperwernesten in ons gebied was weer dramatisch. Beide gevonden nesten haalden niet de eindstreep*”.

In gebied Castricum werden drie nesten gevonden (één met dank aan Hugo Wieleman en Hans Schekkerman): één met vier en twee met vijf eieren. Bij een tussen-controle bleek dat er nog maar in één nest vijf eieren lagen, in de andere twee lagen nog drie eieren. Eén van de laatste twee nesten is inderdaad mislukt, maar bij de andere twee vlogen drie jongen uit. Het nest dat mislukte zat in een lariks, terwijl de succesvolle nesten in een loofboom zaten (resp. eik en meidoorn). Het was opvallend dat de succesvolle vrouwtjes zeer fel waren als we met de camera controleerden. Als bonus werd aan het eind van het seizoen nog een succesvol broedsel ontdekt (met dank aan Rob van Bemmelen en Jorg Schagen). Het nest werd nog niet ontdekt maar zat waarschijnlijk ook in een loofboom. Er werden drie uitgevlogen jongen waargenomen. Uiteindelijk dus drie succesvolle nesten met minimaal negen uitgevlogen jongen in gebied Castricum.

In gebied Bakkum/Egmond werden twee territoria vastgesteld: één in Bakkum en één in Egmond. Mogelijk was er in Bakkum nog een tweede territorium. In Egmond betrof het een nest met vier eieren. Bij de camera controle bleek het nest mislukt te zijn en nog drie aangepikte eieren te bevatten.

Figuur 6. Camera controle in Castricum op 13 mei 2024, het vrouwtje is het er niet mee eens (Jos Vroege), het nest bevatte dan ook vijf eieren (Henk Levering), drie of vier jongen in een nest in Heemskerk op 7 juni 2024, helaas gepredeerd (Gerhard Dirks), vrouwtje sperwer bij nest in Castricum op 14 juli 2024, drie jongen op nest in Castricum op 6 juli 2024 en pas uitgevlogen jong op 14 juli 2024 (Jos Vroege).

Buizerd *Buteo buteo*

Van de buizerd werden 31 territoria vastgesteld (2023: 36). Er waren 20 broedgevallen (2023: 21), waarvan elf succesvol (2023: 12). In totaal vlogen 20 jongen uit (2023: 19).

In gebied Heemskerk werden negen territoria vastgesteld (2023: 12) en zes nesten gevonden (2023: 7), waarvan vier succesvol (2023: 5). Er vlogen zes jongen uit (2023: 7). Gerhard meldt: “Op 15 mei troffen we in een buizerdnest naast een jong ook een dode muis en wezel aan”.

In gebied Castricum werden negen territoria vastgesteld (2023: 10) en vijf nesten gevonden (2023: 6) waarvan drie succesvol (2023: 3). Er vlogen zeven jongen uit (2023: 4). Erg leuk was een nest in de Glopstukken met vier uitgevlogen jongen – op dit nest werden nog konijnen als prooi aangetroffen. Bij het ringen was één jong een stuk kleiner dan de ander, maar hij heeft het gered. Bij een ander nest lag een bijna volgroeid jong tien meter van de nestboom dood op de grond. Het andere jong is gelukkig wel uitgevlogen.

In gebied Bakkum/Egmond werden 13 territoria vastgesteld (2023: 14): één in Commissarisveld, zeven in Bakkum en vijf in Egmond. Er werden negen nesten gevonden (2023: 12): vier in Bakkum en vijf in Egmond. Er waren vier nesten succesvol (2023: 8): drie in Bakkum en slechts één in Egmond. Er vlogen zeven jongen uit (2023: 8): vier in Bakkum en drie in Egmond. Met name in Egmond was dit een zeer teleurstellend resultaat: vier van de vijf nesten mislukten.

Figuur 7. Vier jongen op buizerdnest in Castricum op 3 juni 2024, de jongste rechtsvoor is toch uitgevlogen (Henk Levering), pas uitgekomen jong in Heemskerk met een dode wezel op het nest op 15 mei 2024, twee jongen en een niet uitgekomen ei op nest in Heemskerk op 28 mei 2024 (Arjen Dekker) en rechts hetzelfde nest op 19 juni 2024 (Gerhard Dirks).

Torenvalk *Falco tinnunculus*

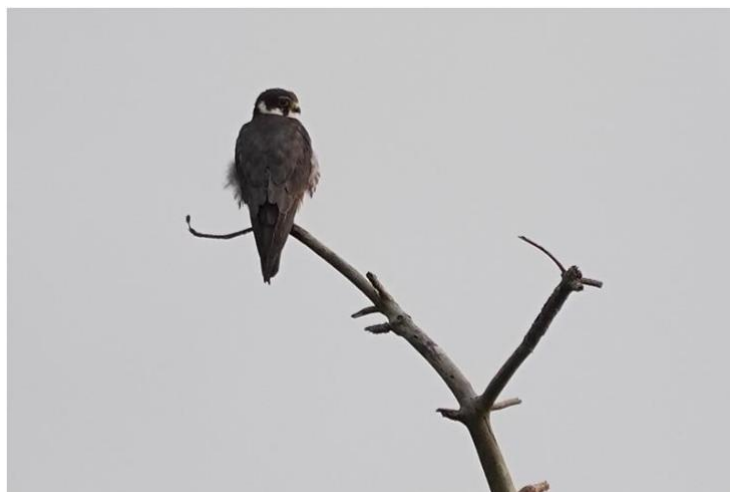
Van de torenvalk werden 13 jachtterritoria vastgesteld (2023: 13). Er waren tussen Wijk aan Zee en Egmond aan Zee geen broedgevallen. Sinds 2017 worden ook gegevens van waarneming.nl meegenomen bij het vaststellen van een territorium.

Figuur 8. Torenvalk met sprinkhaan, 19 september 2024 (Roel Schermer).

Boomvalk *Falco subbuteo*

Van de boomvalk werden zeven jachtterritoria vastgesteld (2023: 6). Er waren geen broedgevallen. Het is bij een soort als boomvalk lastig om te bepalen of het verschillende territoria betreft, of verschillende jachtplekken binnen één territorium. Sinds 2017 worden ook gegevens van waarneming.nl meegenomen bij het vaststellen van een territorium.

Figuur 9. Boomvalk in Castricum, 26 juli 2024 (Jos Vroege).

Ringonderzoek

Het onderzoek naar roofvogels roept vragen op als:

- Wat gebeurt er met de uitgevlogen jongen? Sterven zij gauw? Zoeken zij andere gebieden op?
- Hoe is de conditie van de jongen?
- Wat is de leeftijdsverwachting?

Met ringonderzoek zijn deze vragen te beantwoorden. Vanaf 2004 worden daarom nestjongen geringd. Dat is dit jaar uitgevoerd door Guido Keijl en Henk Levering (ringers), en door Jeroen Walta en Arjen Dekker (klimmers).

Gedetailleerde ringgegevens zijn doorgegeven aan Vogeltrekstation Arnhem, aan SOVON en aan de WRN. Dit jaar zijn 28 jongen geringd (2023: 60) van 12 nesten (2023: 24), zie Tabel 1. Er zijn dit jaar zeven terugmeldingen bijgekomen. Een havik vrouw geringd op 8 juni 2023 in een nest met vier jongen bij de Nieuweweg (Schoorl), werd op 31 januari 2024 in de duinen bij Castricum gefotografeerd. Ronduit spectaculair was de terugmelding van een wespendifief vrouw: deze was op 1 augustus 2012 geringd als nestjong bij Pompstation Bergen. Op 25 juli 2024 werd zij door Peter van Geneijgen teruggevangen als broedvogel in Heerde (Gld). Zij had een nest met twee jongen en is gezenderd om uit te zoeken hoe broedende Wespendifieven omgaan met windturbines. Zij bleek daarna vooral voedsel vluchten naar de Noord-Veluwe te maken. Op 3 september zat zij ten noorden van Bordeaux en op 11 september bij Zagora in Zuid-Marokko. Vreemd genoeg was hetzelfde ringnummer al in 2016 teruggemeld (alleen ring gevonden). Dit moet een afleesfout zijn geweest en kan worden geschrapt als terugmelding. Er zijn in totaal nu 208 terugmeldingen (13,6%). De nieuwe terugmeldingen staan gedetailleerd weergegeven in Tabel 2 en alle terugmeldingen op de kaartjes in Figuur 12.

soort	aantal nesten	aantal jongen	vrouw	man	totaal	terug aantal	terug %
Buizerd	7	15			694	93	13,4%
Havik	3	9	67%	33%	542	88	16,2%
Sperwer	0	0			244	25	10,2%
Wespendifief	2	4			45	2	4,4%
Totaal	12	28			1525	208	13,6%

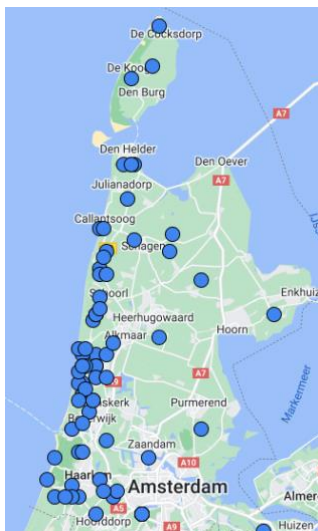
Tabel 1. Samenvatting ringgegevens 2024

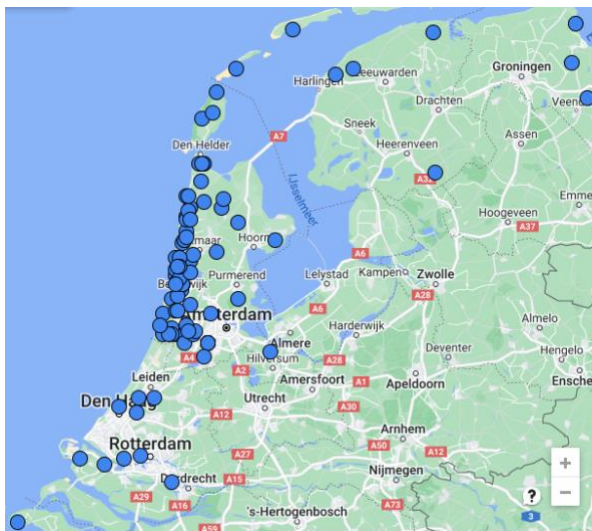
Figuur 10. Havik met ringnr 7179247 op meerkoet, Castricum, 31 januari 2024; als nestjong geringd aan Nieuweweg in Schoorl op 8 juni 2023 (Roel Schermer).

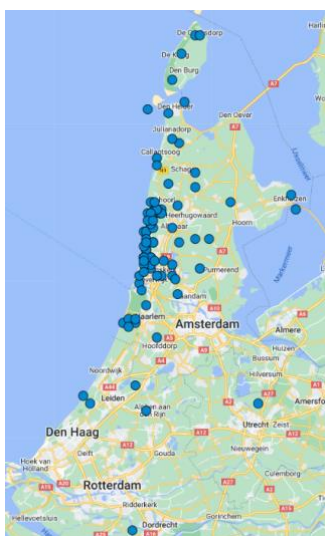
Figuur 11 Wespendief jongen Pompstation Bergen op 1 augustus 2012 met links het vrouwtje (Paskal Marnette), teruggevangen vrouwtje wespendief in Heerde op 25 juli 2024 (Peter van Geneijgen).

buizerd West-Nederland

buizerd alle terugmeldingen

havik West-Nederland

havik alle terugmeldingen

sperwer

wespendief

Figuur 12. Terugmeldingskaartjes van dagroofvogels t/m 2024 (RNKD).

Ringnr	Ringdatum	Ringplaats	Soort	G	Vinddatum	Vindplaats	Coördinaten	Conditie	Oorzaak	Categorie	Afst	Richt	Dgn	Jaar	Opmerking
7179229	31-5-2021	Bergen	Havik	V	15-12-2023	Bergen aan Zee	04.66 52.65	dood			1,6	6	928	2,5	Uilenvangersweg
7179247	8-6-2023	Schoorl	Havik	V	31-1-2024	Castricum	04.62 52.54	levend	afgelezen		19,2	10	237	0,6	Nieuweweg
6221892	13-6-2022	Egmond	Buizerd	V	23-8-2022	Egmond	04.63 52.58	levend	afgelezen		1,9	11	71	0,2	Middenweg-Oldenborghweg
1570736	26-6-2021	Castricum	Sperwer	M	11-5-2024	Bloemendaal	04.61 52.42	levend	vangst		13,3	12	1050	2,9	Koekoeksweg
7188506	5-6-2024	Heemskerk	Havik	V	29-7-2024	Zandvoort	04.58 52.38	dood			13	10	54	0,1	Kneuenduin
7145516	1-8-2012	Bergen	Wespendief	V	25-7-2024	Heerde (Gld)	05.98 52.40	levend	vangst		94,7	290	4375	12,0	Pompstation Bergen
7188501	13-6-2023	Egmond	Havik	V	28-10-2023	Uitgeest	04.71 52.54	dood			7,6	315	137	0,4	Grote Driehoek

Tabel 2. Nieuwe terugmeldingen

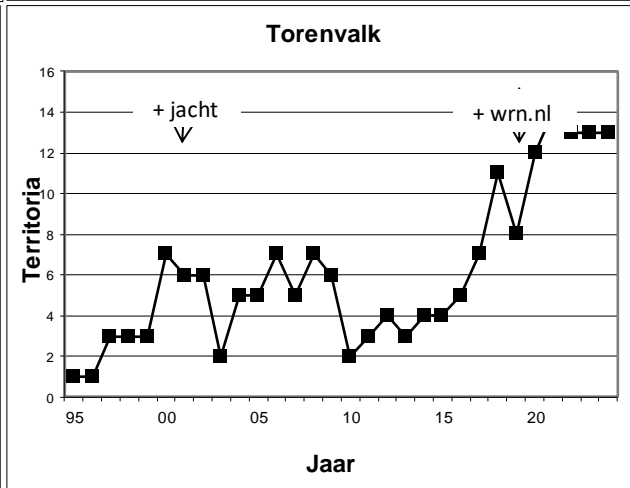
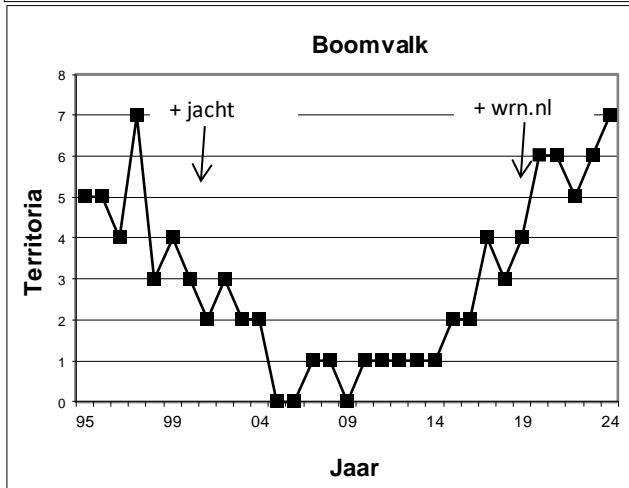
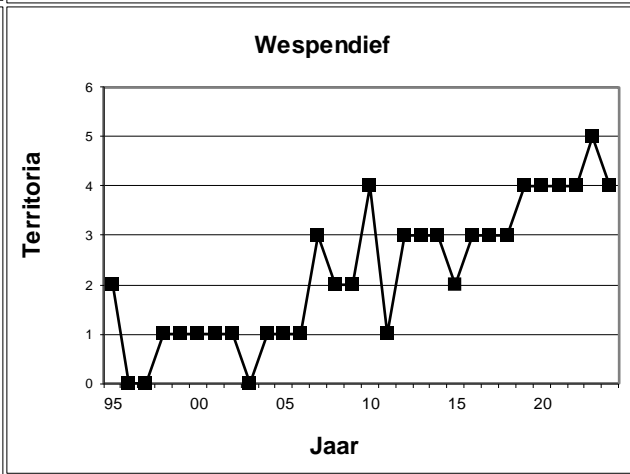
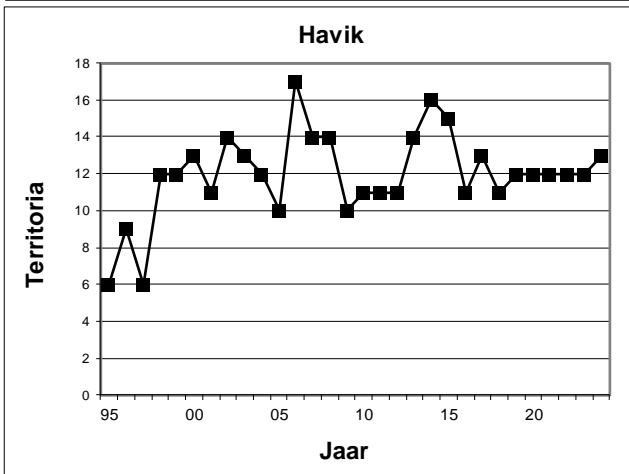
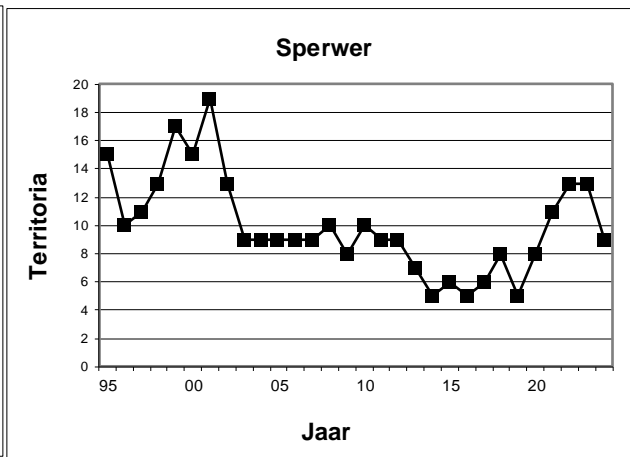
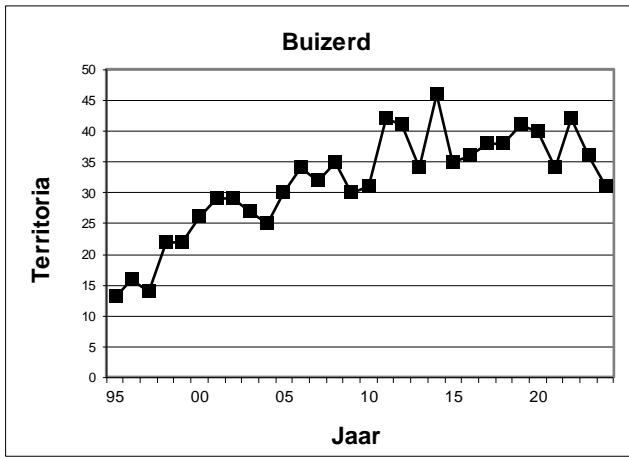
	Terug	Levend Dood		Doodsoorzaak							Prooi	Gif	Verhongerd	Nestjong	Overig	
		Verkeer	Raam	Vliegtuig	Verstrikt	Windmolen	Geschoten									
Buizerd	93	15	78	20	3	3	3		2		2	2		4	8	31
Havik	88	16	72	4	17		4			1	4	1		2	10	29
Sperwer	25	10	15	1	4		1				3			2	1	3
Wespendief	2	1	1	1												0
Totaal	208	42	166	26	24	3	8		2	1	9	3		8	19	63

Tabel 3. Verhouding levend/dood terugmeld en doodsoorzaak.

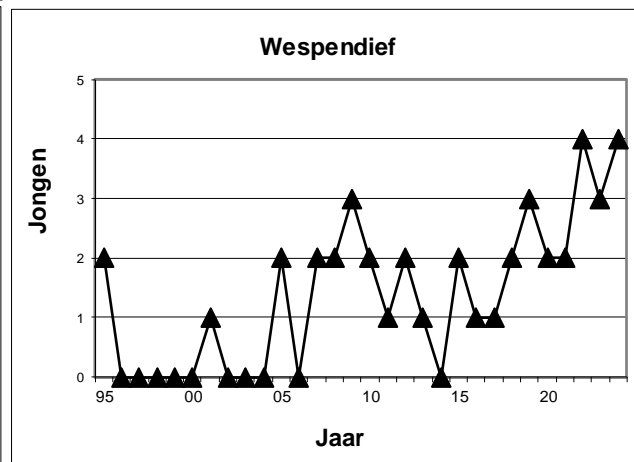
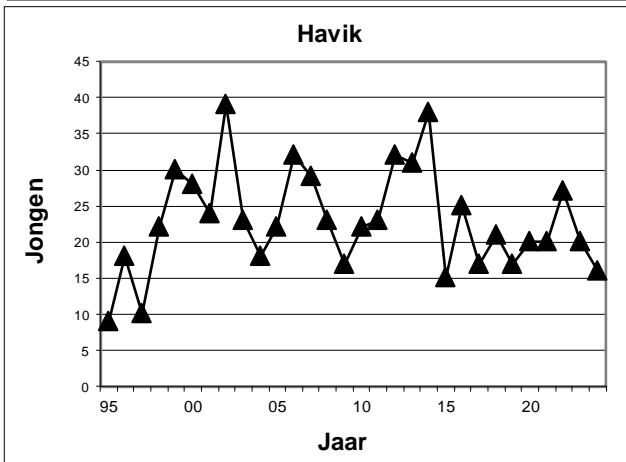
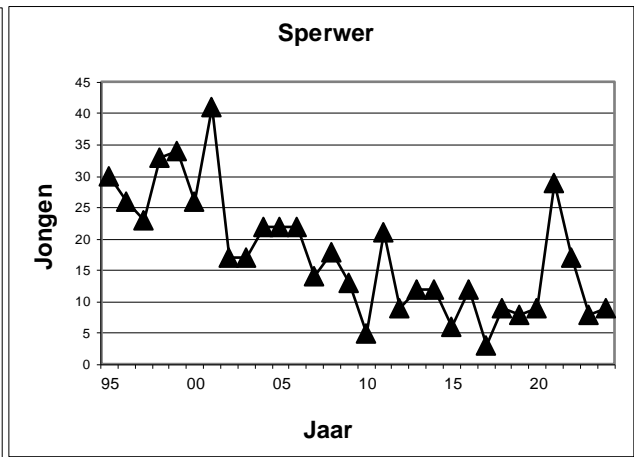
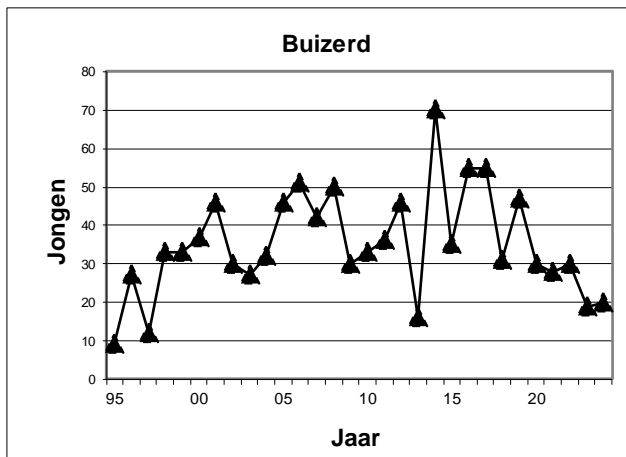

Figuur 13. Camera controle wespendiefnest Castricum op 6 juli 2024 (Jos Vroege).

Territoria tussen Wijk aan Zee en Egmond aan Zee 1995 – 2024

Aantal uitgevlogen jongen tussen Wijk aan Zee en Egmond aan Zee 1995 – 2024

Dank

De volgende personen werkten in 2024 mee binnen gebied Wijk aan Zee – Egmond aan Zee en worden daarvoor bedankt: Marc van Bakel, Joris Bleeker, Jan Castricum, Ruud Dam, Arjen Dekker, Edward Dekker (foto's), Gerhard Dirks, Kees Duin, Roel Duits, Piet Hollenberg, Nico Hollenberg, Kees Jongkind, Henk Levering, Peter Mol, Jaap Olbers, Klaas Pelgrim, Ben Prins, Jan Schermer, Linda Sijm, Erik van der Steen, Ton Visser, Jos Vroege, Adrie de Waard en Eric Westerman. Verder worden Jeroen Walta (klimmer) en Guido Keijl (ringer) bedankt en iedereen die waarnemingen of tips heeft doorgegeven.